

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 365/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duřu a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Kristínou Mitrovou Polkovou, advokátkou, Na priekope 13, Žilina, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 168/2015 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 168/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žilina **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 168/2015 konal bez zbytočných prietahov.
3. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **615,39 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 1 T 168/2015 pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie odmeny a náhrady ako ustanovenej obhajkyne (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil príkaz konať, a žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 365/2022-8 zo 6. júla 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, priložených príloh a pripojeného súdneho spisu okresného súdu vyplynul nasledujúci stav veci:

4. Sťažovateľka bola opatrením okresného súdu č. k. 0 Tp 501/2014-39 z 12. septembra 2014 v zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) ustanovená za obhajkyňu obvineného. Následne z dôvodu narušenia dôvery medzi obhajkyňou a obvineným bola sťažovateľka uznesením okresného súdu č. k. 1 T 168/2015 z 24. augusta 2016 oslobodená od povinnosti obhajovania. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 14. septembra 2016 návrh na priznanie odmeny a náhrady podľa § 553 ods. 2 Trestného poriadku v celkovej výške 1 452,33 eur. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti o jej návrhu na priznanie odmeny ustanovenej obhajkyne nebolo okresným súdom rozhodnuté. Sťažovateľka ukončila výkon advokácie k 31. decembru 2021 z dôvodu odchodu do starobného dôchodku, advokátka poverená likvidáciou advokátskej kancelárie sťažovateľky sa opakovane (7. februára a 7. marca 2022) dopytovala na okresnom súde na stav vybavenia návrhu sťažovateľky. Okresný súd na tieto žiadosti neodpovedal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. K porušeniu základných práv sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote malo dôjsť v dôsledku nečinnosti okresného súdu pri vybavovaní jej návrhu. Sťažovateľka uvádza, že predmet konania v časti rozhodovania o jej nároku nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitý, sama svojím správaním neprispela k vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní, pričom je to práve okresný súd, ktorý podľa jej názoru zasiahol do ňou označených základných práv svojou ničím neospravedlnenou nečinnosťou trvajúcou viac ako 5 a pol roka.

6. Sťažovateľka sa domáha primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur a poukazuje najmä na predmet konania, v ktorom ide o priznanie odmeny za vykonané úkony právnej služby: *„Odmena advokáta je jediným zdrojom jeho príjmov slúžiacich na zabezpečenie základných životných potrieb.“*

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd prostredníctvom podpredsedu okresného súdu uviedol, že žiadosť sťažovateľky o priznanie odmeny advokáta sa v súdnom spise nenachádza, resp. nie je zažurnalizovaná, okresný súd nemal vedomosť o tomto podaní sťažovateľky. Po doručení urgencie sťažovateľky

zo 7. februára 2022 okresný súd sťažovateľku vyzval e-mailom z 3. júna 2022 na opätovné zaslanie vyúčtovania, ktoré nebolo dosiaľ okresnému súdu zaslané, a preto nebolo možné rozhodnúť o žiadosti sťažovateľky o priznanie odmeny advokáta. Podľa názoru okresného súdu prípadné prietahy v konaní možno pripísať nečinnosti sťažovateľky, čím dôvodí, aby ústavný súd nevyslovil porušenie ňou označených práv.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie okresného súdu uviedla, že návrh na priznanie odmeny advokáta bol riadne podaný, o čom svedčí odtlačok podacej pečiatky na tejto listine s dátumom 14. septembra 2016 o 8.50 h. Kópia tejto listiny bola priložená aj k podanej ústavnej sťažnosti. Dôvodom podania ústavnej sťažnosti bola nečinnosť okresného súdu pri vybavovaní jej sťažnosti zo 7. marca 2022, na ktorú okresný súd žiadnym spôsobom nereagoval. Sťažovateľka v odpovedi okresnému súdu na jeho žiadosť z 3. júna 2022 uviedla, že okresnému súdu bolo vyúčtovanie zaslané už v roku 2016 a zároveň požiadala o vysvetlenie, z akého dôvodu sa jej pôvodná žiadosť o priznanie odmeny advokáta vrátane vyúčtovania v súdnom spise nenachádza. Sťažovateľka poukazuje nielen na existenciu prietahov v konaní, ale aj na nesprávny úradný postup spočívajúci v strate podania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

10. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní okresného súdu v napadnutom konaní o jej návrhu na priznanie odmeny advokáta, resp. v nesprávnom úradnom postupe pri vybavovaní jej žiadosti.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP

v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že v napadnutom konaní sa sťažovateľka domáha zaplatenia odmeny advokáta za vykonanie povinnej obhajoby. Z pohľadu ústavného súdu nejde o vec právne ani fakticky zložitú.

14. Z hľadiska povahy veci a jej významu pre sťažovateľku možno všeobecne konštatovať, že ide o odmenu za výkon činnosti obhajcu, preto tu možno identifikovať zvýšený záujem sťažovateľa na rozhodnutí o jeho odmene. V konkrétnom prípade ale nemožno prehliadnuť, že po podaní návrhu v roku 2016 sa sťažovateľka nijako nezaujímalá o stav tohto konania, čo nesvedčí o jej zvýšenom záujme na vybavení jej žiadosti, čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

15. K správaniu sťažovateľky ústavný súd uvádza, že sťažovateľka na žiadosť súdu o zaslanie vyúčtovania z 3. júna 2022 reagovala tak, že žiadané vyúčtovanie okresnému súdu neposkytla, čím sama oddialila rozhodovanie o jej nároku. Toto vyúčtovanie pritom poskytla ústavnému súdu pri podaní ústavnej sťažnosti, preto nie je zrejmé, z akého dôvodu ho opätovne nezaslala aj okresnému súdu na účely urýchlenia jeho rozhodovania.

16. Konanie okresného súdu hodnotí ústavný súd ako prietrahové. Sťažovateľka preukázala, že návrh na priznanie odmeny advokáta zaslala okresnému súdu 14. septembra 2016, o čom svedčí odtlačok podacej pečiatky okresného súdu. Toto podanie sa v súdnom spise nenachádzalo, čo je pochybením okresného súdu. Rovnako po podaní urgencie sťažovateľky 7. februára 2022, resp. 7. marca 2022 okresný súd na jej podania reagoval až po troch mesiacoch, čo nezodpovedá dikcii § 553 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý kladie dôraz na rýchlosť rozhodovania o návrhu na priznanie odmeny advokáta, keďže stanovuje lehotu na rozhodnutie 30 dní od podania návrhu.

17. Napriek správaniu sťažovateľky možno postup okresného súdu označiť ako spôsobujúci zbytočné prietahy v konaní, čo vedie ústavný súd k záveru o tom, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

18. Vzhľadom na to, že o návrhu sťažovateľky okresný súd ešte nerozhodol, ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

20. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu neprichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že sťažovateľka sa po podaní návrhu

na priznanie odmeny advokáta v roku 2016 o svoj návrh žiadnym spôsobom aktívne nezaujímal, o túto vec prejavila záujem až vo februári 2022, keď urgovala vybavenie svojho návrhu, z čoho možno odvodiť rozsah ujmy, ktorú pocítovala v dôsledku nekonania okresného súdu, zároveň na výzvu okresného súdu na opätovné predloženie vyúčtovania nereagovala spôsobom, ktorý by prispel k rýchlemu rozhodnutiu o jej nároku. Z uvedených dôvodov ústavný súd návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovet (výrok 4). V okolnostiach prejednávanej veci sa javí ako dostatočné vyslovenie porušenia označených práv ako vyjadrenie morálnej satisfakcie.

VI. Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 615,39 eur v súlade s jej návrhom.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, písomné podanie – stanovisko k vyjadreniu odporcu).

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**